

Published on www.bilvavi.net

[Home](#) > ספר נפש החיים 001 שער ד פרק א הקדמה

ספר נפש החיים 001 שער ד פרק א הקדמה

הקדמה נקדים בקצרה בעזר ה' בפתיחת ראשית הדברים: כדרכה של תורה, של ת"ח - אז בכל דבר ודבר שעוסקים מעיינים בו לעומקו, לרוחבו, כלליה פרטותיה ודקדוקיה, ובפרט שנכנסים לעסוק בדבר שעליו נאמר "לעסוק בדברי תורה", להבין את שורשי הסוגייה לא רק באופן כללי, אלא באופן של גדר ת"ח שלומדים את הדבר על כל חלקיו.

הלימוד בעזר ה' הוא לימוד שמברר אצל האדם באופן של "יודעת היום", אבל כתכלית של "והשבות אל לבבך" - בחינה של ידיעת כח הדעת שבאדם ובחינה של כח הלב שבאדם. הדברים הללו יאמרו ראשית באופן של הבנה שכלית ולאחר מכן באופן של עבודה מעשית בפועל ממש.

פתיחה פתיחה קצרה ממש לתחילת דבריו של נפש החיים: ראשית, האדם צריך להבין את המדריגה שנקראת תורה, את הכח שנקרא תורה, את שורש הכל שנקרא תורה - ולאחר מכן לברר את החלקים בנפש שלו שהוא מחובר בהם לתורה. אם האדם לא מכיר את המדריגה שנקראת תורה, את הכח שנקרא תורה, את הכלל כולו שנקרא תורה - אז בודאי שהוא לא יכול לברר את הדברים ביחס לנפשו. לאחר שהאדם מברר את החלקים שבתורה עצמה, הוא מברר לעצמו את חלקי ההשגה שלו בתורה, את חלקי החיבור שלו בתורה.

ניתן רק כפתיחה כמה וכמה דוגמאות לחיבור של האדם לתורה, להשגה שלו בתורה:

- א. בדיקה ראשונה שהאדם בודק בנפשו- זוהי בדיקה כמה הוא למד מאז ומעולם תורה, לא כמה הוא יודע אלא כמה הוא למד, כדברי רבותינו שאפי' מה שהאדם למד והוא שכח -באופן שהוא למד כראוי- אז מזכירים לו בעולם העליון.
- ב. בדיקה שניה שהאדם בודק- כמה ידיעת התורה יש לו השתא. "לאוקמי גירסא סייעתא מן שמיא" (מגילה ו:).
- ג. אופן נוסף של בדיקה שהאדם בודק את עצמו ביחס לתורה- כמה השגה יש לו בהבנת פשט שבתורה, מה'אין מקרא יוצא מידי פשוט' עד עומק דברי חז"ל- ראשית כמה השגה יש לו בפשט.
- ד. אופן נוסף שהאדם בודק את עצמו- כמה כח יש לו בפלפולה של תורה.
- ה. אופן נוסף שהאדם בודק את עצמו- כמה כח יש לו באמיתה של תורה, שהוא משיג את הדברים לאמיתם.
- ו. אופן נוסף שהאדם בודק את עצמו- כח החידוש שבתורה, כמה זה יש לו בדברי תורה.

כל אלו הם עדיין בדיקות מסוימות. אבל יש בדיקות פנימיות יותר במידה מסוימת- שהאדם בודק את היחס של החיבור שלו לתורה. "לעסוק בדברי תורה" כמה הוא שקוע בדברי תורה. הוא בודק את עצמו באיזה כח בפרטות הוא מחובר בפרטות לדברי תורה, כמו שיתבאר עוד בארוכה כאן בדברי הנפש החיים בשער ד'. הוא מחובר לחכמה של תורה, הוא מחובר לרצון הבורא שנמצא בתורה, הוא מחובר לשירה שבתורה, למתיקות התורה, עריבות התורה, הוא מחובר ל'תורה אורי', הוא מחובר לגילוי מציאותו ית"ש שנמצא בעומק התורה. מצאנו כפתיחה בלבד יותר מעשרה פנים של בדיקה שהאדם בודק את עצמו לחיבורה של תורה.

אליבא דאמת עשר דקות להתבונן בדברים זה מעט מזעיר. מי שלא מתבונן נכון אז העשר דקות נראים לו הרבה מאוד, אבל מי שמתבונן נכון העשר דקות הם בקושי זמן להתחלה של התבוננות בדברים. כמובן ההתבוננות הזאת צריכה להיות מסודרת, מובנית, שורשית, עקבית יום אחר יום באופן פנימי ונכון בקומת נפשו של האדם. אבל ההתבוננויות שהזכרנו עכשיו הם עדיין לא ברורים לאמיתותם וק"ו לא ברורים איך עושים אותם למעשה, על מנת כן צריך ללמוד את דברי רבותינו. נבחר ללמוד דייקא את ספר הנפש החיים שער ד' 'כרכא דכולא ביה' ביחס לעסק התורה, ומתוך דבריו לעמוד על החלקים שבדבר באופן של "יודעת היום" ולאחר מכן "והשבות אל לבבך" שיהיה קביעה וקיימא של ברור כלל הלומדים בעומק החיבור של כל יחיד ויחיד לפי ערכו ולפי השגתו- מה יש לו עד עכשיו בתורה, ומכאן ואילך איך הוא עמל ויגע לקנות עוד ועוד חלקי תורה, הן בכמות הן באיכות והן בחלקי חיבור הנפש כמו שנתבאר בקצרי ממש עד השתא.

תחילת פרק א' אנחנו מתחילים בעזר ה' בס"ד. שער ד' פרק א'.

עוד זאת אמרתי לבא במגלת ספר כתוב, בגודל החיוב של עסק התורה על כל איש ישראל יום ולילה. ולהרחיב מעט הדבור בלשון מדברת גדולת יקר תפארתה ומעלתה של התורה.

תחילת דבריו של הנפה"ח "לבוא במגילת ספר כתוב, בגודל החיוב של עסק התורה"- זה בוודאי שכל אחד מאיתנו יודע שיש מצוה של ת"ת וב"ה גם מקיים- אבל מהו השיעור של גודל החיוב? האם זה מבואר לכל צורבא מרבנן מה השיעור של גדול החיוב? ראשית לדינא צריך לברר מה השיעור של גודל החיוב! חייב לעסוק בה בין בריא בין חולה אפי' בעת יציאת נשמתו. מה הגדר של מצוה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים ושב לתלמודו מיד, מתי הגדר של פטור מד"ת לצורך מצוה, מתי הגדר של פטור מד"ת לצורך קיום נפשו.

אז ראשית בגדרי החיוב לדינא עצמו צריך ביאור מה השיעור שבדבר. אבל מלבד הפועל שבדבר בגדרי החיוב- גודל החיוב של עסק התורה לא נבנה ומוכר אצל האדם רק מהגירסא דינקותא, בוודאי שאצל כל מי שעבר מקום של תורה אז המושג של גודל חיוב של עסק התורה בוודאי יתרומם אצלו, אבל האם הוא נמצא אצלו בשיעור הנכון? האם הוא נמצא אצלו לפי יחס של נפשו? גודל החיוב של עסק התורה הוא לא רק באופן של האדם כאשר הוא לומד ולאט לאט מתרבה אצלו יותר השיעור של גודל החיוב, אלא זה צריך לבוא מכח התבוננות אמיתית במהותה של תורה כפי שיתבאר בארוכה מאוד כאן בשער ד', וככל שהדברים יהיו יותר ברורים לאדם בעומק מדריגתה של תורה- כך יתבא אצלו גודל החיוב של עסק התורה.

מי שבאמת תופס את ה'אסתכל באורייתא בורא עלמא', שאין מציאות בבריאה זולת השתלשלות ממיציאותה של תורה הוא הוא זה שיכול להשיג את גדול החיוב של עסק התורה. מי שבאמת תופס בעומק נפשו את ה'קוב"ה ואורייתא וישראל חד', 'תלת כתרין מתקשרין דא בדא'- הוא זה שיכול באמת לשער לפי ערכו לפי השגתו את גודל החיוב של עסק התורה. אלה אם המימרות האלו. אבל אם המימרות האלו הם מימרות בעלמא והם אינם נקבעו בדעתו, ואפי' הם נקבעו בדעתו אבל לא הושבו אל לבבו- בהכרח שגודל החיוב של עסק התורה לא קיים באצלו באופן שראוי שיהיה קיים אצלו.

לכן גודל החיוב של עסק התורה הוא דבר שהאדם צריך לברר אותו כסדר, ואם הוא עולה בדברי תורה אז בעומק גודל החיוב אצלו הולך וגדל. אם האדם באמת לומד עוד שנה תורה ועוד שנה תורה באמת- בהכרח שהכרת גודל החיוב שלו הולך ומתחדד, החיוב שלפני שנתיים הוא לא החיוב של היום, החיוב של היום הוא לא יהיה עוד החיוב של שנה הבאה. כמובן שגדרי החיוב "והגית בו יומם ולילה", "ודברת במ" וכו' לא משתנה גדרי הדין, אבל הכח המחייב בנפש של גודל החיוב של עסק התורה הולך וגדל אצלו והולך וגדל אצלו. אם הוא לא גדל אצלו על כרחך שעיקר צורת עסק התורה שלו היא לא באופן הנכון, ואם זה באופן הנכון בהכרח שגודל החיוב של עסק התורה ילך ויגדל אצלו כסדר. אבל זה לא רק באופן של התעוררות בעלמא, אלא זה נובע מהבירור הפנימי המדויק במדריגת תורה ובחיבור של האדם למדריגה של תורה על כל איש ישראל יום ולילה "והגית בו יומם ולילה", שנצטוונו לעסוק בדברי תורה יומם ולילה לא רק היכי תמצי למלאות כל זמן פנוי בדברי תורה ח"ו, אלא זו הוראה שמדריגת התורה היא מדריגה שקדמה ליום ולילה, היא לא תלויה ביום ולילה, היא הקביעה וקיימא שלמעלה ממדריגת העולם ולכן יש חיוב לעסוק בה יומם ולילה. זה לא חיוב של עסק יומם ולילה מחמת שכל זמן פנוי ביום וכל זמן פנוי בלילה אז האדם עוסק בדברי תורה- אלא זהו מחמת שהמדריגה של תורה היא לפני יום ולפני לילה אז אין יום ואין לילה שיכול להפקיע מדברי תורה.

בשביל להגיע למקום זה בנפש, האדם צריך לבקוע ל'אסתכל באורייתא וברא עלמא', הוא צריך להגיע להכרה של ידיעת עומק השכל ולאחר מכן עומק הכרת הלב, שהאדם מרגיש שמציאות התורה היא המציאות, אחר מציאותו ית"ש אין מציאות גמורה זולת מציאות התורה. הוא מרגיש שמציאות התורה היא היא המציאות הראשית הנבראים, בלשון ברורה- יש בורא ויש נבראים, בורא הוא אחד ויחיד והנבראים הם רבים "המון בריות לאין תכלית", אבל הבריאה שהיא שורש לכל הנבראים כולם היא האורייתא. כשהאדם מרגיש את הדבר, לא יודע, אלא מרגיש את הדבר, אז באופן טבעי הנפש שלו מחוברת לדברי תורה. אם הוא יודע את הדברים מקופיא ובעלמא זה פועל מעט להתעוררות שבנפש ו'מעמי עמי ואזלי'. אבל ככל שהאדם

מכיר את אמיתת מדריגת התורה שהיא היא שורש הנאצלים 'אסתכל באורייתא וברא עלמא' אז לפני יום ראשון שברא הקב"ה "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור" "ויבדל אלהים בין האור ובין החושך" "ויקרא אלהים לאור יום ולחושך קרא לילה" החידוש של יום ולילה הוא תולדה מהתורה, היא השתלשלה מהתורה. אז אם הוא מחובר באמת לתורה אז חייב להיות שהוא עוסק בה יומם ולילה. אבל זו ידיעה שכאשר היא נתפסת בערכי הלב האדם מרגיש את אמיתת הידיעה אז ממילא הוא עוסק בתורה יומם ולילה כי זה עומק חיבור נפשו.

ולהרחיב מעט הדבור בלשון מדברת גדולת יקר תפארתה ומעלתה של התורה.

צריך להבין שלשון מדברת גדולות זה יכול להיות באופן של התעוררות אבל זה רק הפתח להיכנס לפנים. לשון מדברת גדולות בבחינת 'האדם הגדול בענקים' זה להכיר בבירור את אותו גדלות, לא להתפעל רק, "שלושה דברים צריכים חיזוק" ואחד מהן זה דברי תורה- להתפעל, ועי"כ יהיה חיזוק. אלא להכיר באמת לשון מדברת גדולות כפי השיעור האמיתי של מדריגת תורה, ובעומק אין דיבור שיכול להחיל בתוכו את עומק גדלותה של תורה.

השאלה העמוקה כאן, כאשר האדם ניגש לברר את עסק התורה האם הוא ניגש באופן של התעוררות כמו שהוא ניגש בקול בוכין לעסוק במוסר אז הוא גם ניגש לנפש החיים שער ד' באותו קול בוכין, או שהוא ניגש לשם כך ראשית בבירור של עומק העיון לברר את גדלותה של תורה ולאחר מכן להשתמש גם במאמרי חז"ל להלחיב את נפשו באופן של קול בוכין- ודאי שיש לזה מקום. אבל צריך שהעסק של דברי תורה יבוא מבירור, הרי כל מה שאנחנו עוסקים בדברי תורה זה לחיות 'עולם ברור ראיתי', חייב להיות שיהיה ברור שורש עסק התורה.

יש כאן דבר מבהיל כשמתבוננים, עצם החיוב לעסוק בדברי תורה- ידיעה כללית בלתי מבוררת, יושבים ועוסקים ארבע שעות על מנת לברר בסדר א' את העומק העיון הדק בו בזמן ששורש החיוב של העסק עצמו ידוע מקופיא הרבה פעמים ולא בעומק הבירור. אם כל יחיד ויחיד כשם שהוא מברר כל סוגיא וסוגיא לעומקה ולדקותה כך הוא יברר את עומק שורש חיוב עסק התורה בהכרח שיהיה כאן בריה חדשה, אינו אותו אדם כלל, והתביעה שלו מעצמו, גודל החיוב של עסק התורה ילך ויתחדד בעומק שיעור הנפשות של כל יחיד ויחיד באופן של מוסיף והולך מיום ליום.

- [\[נפש החיים שער ד 1\]](#)

Source: <http://bilvavi.net/shiur> ספר-נפש-החיים-001-שער-ד-פרק-א-הקדמה

Links

[1] <http://bilvavi.net/nefesh.hachaim.dalet>